

Zygmunt Okoniewski

Zygmunt Okoniewski

1877–1936

Prezes SEP w latach 1929–1930

Zygmunt Okoniewski urodził się 4 marca 1877 r. w Kijowie w ówczesnym Cesarstwie Rosyjskim w rodzinie ziemiańskiej jako syn Zygmunta i Julii ze Sławińskich. Szkołę średnią ukończył w Kijowie, a studia wyższe w uczelni technicznej Hochschule Mittweida w Niemczech w 1900 r. jako inżynier elektromechanik i uzupełnił je w 1902 r. specjalizacją z

elektrotechniki w Królewskiej Wyższej Szkole Technicznej (niem. *Königliche Technische Hochschule*), zwanej też inaczej Wyższą Szkołą Techniczną w Charlottenburgu (od nazwy wówczas podberlińskiego miasta, w którym znajduje się uczelnia, a obecnie dzielnicy Berlina).

Po studiach zaczął pracować w firmie Towarzystwo Udziałowe Fabryk WYROBÓW Metalowych Rohn-Zieliński w Warszawie. Następnie nawiązał współpracę z firmą Franz Seiffert and Co. A.G. w Berlinie i jako jej przedstawiciel otworzył własne biuro armatur i rurociągów w Petersburgu. Przeczuwając nadchodzącą koniunkturę nawiązał kontakt ze szwajcarskim koncernem elektrotechnicznym Brown-Boveri Co. i założył w 1909 r. jako jego przedstawiciel, Biuro Techniczne w Kijowie. W 1911 r. przeniósł je do Warszawy i prowadził wraz z oddziałem w Sosnowcu pod nazwą: **Biuro Techniczne inż. Okoniewski – jeneralny reprezentant na Królestwo Polskie Tow. Akc. Brown-Boveri Co. (Baden), Szwajcaria.**

W czasie I wojny światowej, po zajęciu Warszawy przez Niemców w 1915 r., przeniósł swe biuro ponownie do Kijowa. Działał tam również społecznie wśród licznej Polonii jako prezes Stowarzyszenia Techników Polaków i prezes Zarządu Rady Ziemiańców oraz członek Polskiego Towarzystwa Naukowego. We wrześniu 1917 r. wziął udział w Zjeździe Techników Polaków w Moskwie, z referatem „Nowe kierunki w elektrotechnice”. W 1918 r. wrócił do Warszawy i wznowił pracę biura. Zakres jego usług obejmował projekty elektrowni, kolejek dojazdowych i tramwajów elektrycznych oraz dostawę urządzeń takich jak: turbiny, silniki, turbokompresory, maszyny wyciągowe do kopalń, tablice rozdzielcze oraz materiały elektroinstalacyjne.

BIURO TECHNICZNE
inż. ZYGMUNT OKONIEWSKI
Oddział dla Polski Tow. Akc. Brown, Boveri & Cie, Baden (Szwajcaria)
Warszawa □ Królewska 5 □ Tel. 220-96.
Trakcja elektryczna, tramwaje, kolejki podjazdowe,
centrale elektryczne, turbodynamo prądu stałego i zmiennego,
motory, turbokompresory, tablice rozdzielcze,
maszyny wyciągowe do kopalń.
Motory prądu stałego i zmiennego na składzie.

851

Reklama prasowa Biura Technicznego inż. Zygmunta Okoniewskiego.

W 1920 r. rozpoczął starania o utworzenie w Polsce spółki akcyjnej, produkującej na licencji firmy Brown-Boveri silniki elektryczne i dostarczającej polskim odbiorcom inne jej wyroby. Dotychczasowe przedstawicielstwo firmy zostało przekształcone 11 sierpnia 1921 r. w Polskie Zakłady Elektryczne Brown-Boveri S.A. z dyrektorem Zygmuntem Okoniewskim.

Nowa firma rozwinęła bardzo ożywioną działalność. Już we wrześniu 1921 r. zostały nabyte w Żychlinie tereny i zabudowania, które po gruntownej przebudowie przekształcono w nowoczesną fabrykę maszyn elektrycznych. Uruchomiona 31 grudnia 1922 r. fabryka produkowała silniki trójfazowe, transformatory, generatory trójfazowe, maszyny prądu stałego, akcesoria do maszyn elektrycznych oraz tablice rozdzielcze wysokich i średnich napięć (ówczesne „wysokie napięcia” dziś sklasyfikowalibyśmy jako średnie).

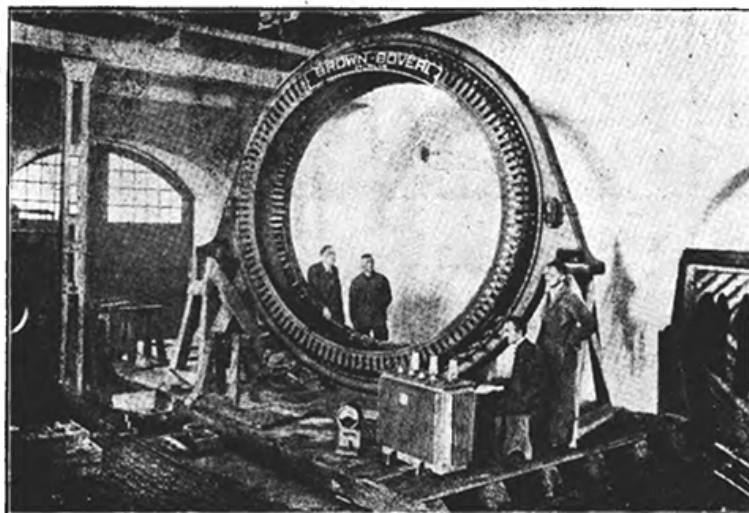
POLSKIE ZAKŁADY ELEKTRYCZNE
BROWN BOVERI

S P. A K C.
WARSZAWA, BIELAŃSKA 6

pierwsze i dotąd jedyne w Polsce budują
podług najnowszych wzorów szwajcarskich

PRĄDNICE TRÓJFAZOWE

o mocy od 28 kVA do 1000 kVA.

Prądnica trójfazowa o mocy 780 kVA, 5000 V, 187 obr./min. wykonana w fabryce w Żychlinie dla Elektrowni Miejskiej w Tarnowie.

na napięcie niskie i wysokie, szybkobieżne do napędu pasowego i wolnobieżne do bezpośredniego sprzężenia z silnikami napędowymi.

Nasze **prądnice trójfazowe** pracują już od szeregu lat w licznych zakładach przemysłowych i elektrowniach.

WŁASNE FABRYKI
W ŻYCHLINIE i W CIESZYNIE.

WŁASNE ODDZIAŁY

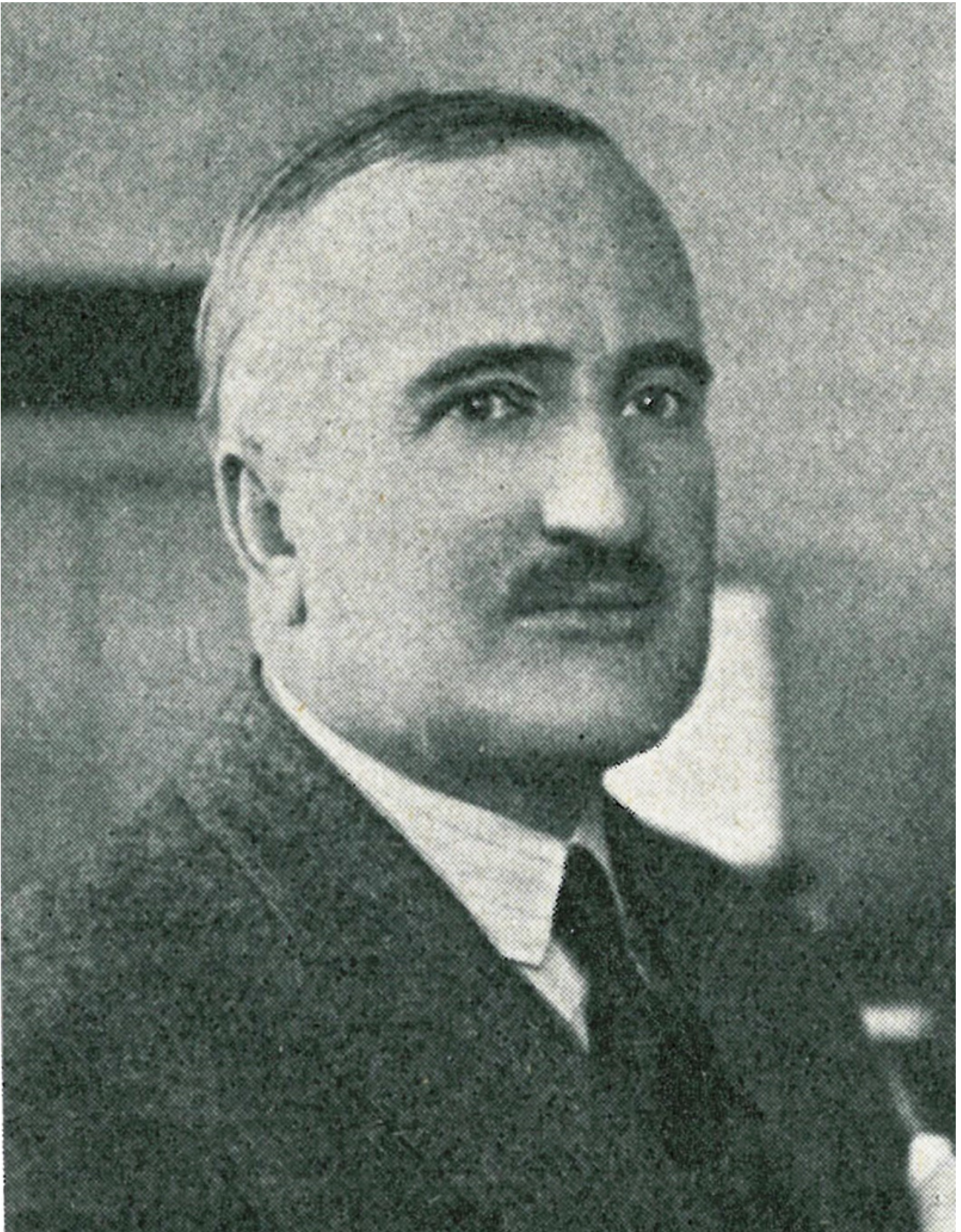
w Katowicach Krakowie Lwowie Łodzi Poznaniu
Stawowa 9 Dominikańska 3 Pl. Trybunalski 1 Piotrkowska 113 Słowackiego 8.

Reklama prasowa polskich Zakładów Elektrycznych Brown Boveri zamieszczona w „Przeglądzie Elektrotechnicznym” nr 1 z 1928 r.

W 1926 r. Spółka nabyła Zakłady Elektromaszynowe w Cieszynie, w których po modernizacji uruchomiła seryjną produkcję silników indukcyjnych o mocy do 27 kW na napięcie do 500 V. Zakłady te o nazwie Polskie Zakłady Elektryczne Brown-Boveri S.A. - Fabryka w Cieszynie zostały w latach 1926-1929 znacznie rozbudowana. Wzniesiono nowe hale produkcyjne i wyposażono je w nowoczesny park maszynowy.

Podjęta z dużym rozmachem rozbudowa fabryk w Żychlinie i Cieszynie spowodowała duże zadłużenie spółki w bankach zagranicznych, które po nastaniu w latach 1928-1931 ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego okazało się dla niej fatalne. W tej sytuacji dyrektorem Spółki został Szwajcar, a Zygmunta Okoniewskiego mianowano jego zastępcą i prezesem komitetu wykonawczego. Te zabiegi nie przyniosły pożądanego skutku, a pogłębiający się kryzys i brak zamówień spowodowały zamknięcie obu fabryk z dniem 15 sierpnia 1931 r.

Zygmunt Okoniewski nie poddawał się jednak tak łatwo przeciwnościom losu, przeczuwając nadchodzący koniec recesji. Udało mu się zainteresować firmę „Zakłady Mechaniczne i Odlewnia Rohn-Zieliński” w Warszawie, która nabyła w 1932 r. fabrykę w Żychlinie, a w 1933 r. – w Cieszynie za sumę o wiele niższą od ich wartości i przekształcić je w „Zakłady Elektromechaniczne Rohn-Zieliński S.A. - Licencja Brown-Boveri”. Prezesem Rady Wykonawczej i Zarządu został Z. Okoniewski, który doprowadził do dalszego rozwoju obu fabryk, centralę przedsiębiorstwa w Warszawie oraz przedstawicielstwa terenowe w Katowicach i Poznaniu. Podkreślić należy zwłaszcza jego zasługi w podniesieniu poziomu technicznego i wykonawczego przedsiębiorstwa, które rozszerzało stale swój program produkcyjny i było w stanie zaspokajać rosnące coraz bardziej potrzeby przemysłu krajowego. Pierwszy odcinek budowanej w latach 1935-1939 linii 150 kV (najwyższe wówczas napięcie przesyłowe w Polsce) Mościce-Starachowice wyposażono w transformatory 15 MVA wyprodukowane w Żychlinie. Z. Okoniewski cieszył się także dobrą opinią wśród krajowych i zagranicznych przemysłowców, toteż brał udział w różnych pertraktacjach handlowych, m.in. w Wielkiej Brytanii, Austrii, Niemczech i Szwajcarii.

Zygmunt Okoniewski – zdjęcie portretowe (fot. Archiwum SEP)

Oprócz niezwykle owocnej pracy na polu zawodowym, Okoniewski działał również w wielu organizacjach gospodarczych i społecznych, dzieląc swe niesłychanie pracowite życie czas między pracę zawodową i społeczną. W latach 1925-1929 był członkiem Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych i Centralnego Związku Przemysłowców Polskich (tzw. Lewiatana). W latach 1926-1936 pełnił funkcję prezesa Rady i Zarządu Polskiego

Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych (PZPEI), którego zadaniem było popieranie krajowego przemysłu i handlu elektrotechnicznego. W 1926 r. brał udział w posiedzeniach Państwowej Rady Elektrotechnicznej. W 1929 r. współorganizował dział elektrotechniczny na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. Ponadto pełnił funkcje: prezesa Zarządu Polskiego Towarzystwa Akumulatorowego PETEA S.A. w Bielsku-Białej, prezesa Polsko-Szwajcarskiej Izby Handlowej, członka Zarządu Towarzystwa Przemysłowego Kabel, członka Państwowej Rady Kolejowej oraz rozmaite funkcje w różnych komitetach organizujących wystawy elektrotechniczne. Brał także udział w komitetach pomocy studentom, m.in. w gromadzeniu funduszków stypendialnych i był współzałożycielem fundacji Domy Akademickie im. prezydenta Gabriela Narutowicza, która wybudowała dom akademicki przy placu jego imienia w Warszawie. Był członkiem Zarządu Studium Technologicznego przy Politechnice Warszawskiej. W 1924 r. został wiceprezesem Zarządu nowo powstałego Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego (PKE), organu prac przepisowych i współpracy międzynarodowej na polu normalizacji. Funkcję tę pełnił do 1929 r. kiedy został członkiem Prezydium PKE.

Przed I wojną światową był członkiem Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie, a następnie członkiem Społecznego Zrzeszenia Inżynierów RP i członkiem Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich. Na I Walnym Zgromadzeniu SEP w Poznaniu w czerwcu 1929 r. został wybrany prezesem SEP. W roku tym wprowadzono po raz pierwszy, zgodnie z nowym statutem SEP uchwalonym na VIII Zgromadzeniu Delegatów Kół SEP w Toruniu w 1928 r., nowy sposób wybierania prezesa i członków Zarządu Głównego przez referendum, tj. głosowania listownego przez pocztę. Wysunięcie kandydatury Z. Okoniewskiego, który był wówczas prezesem PZPEI, na prezesa SEP, połączone było z nadzieją na zwiększenie liczby członków zbiorowych, a ci mieli stać się podstawą dla finansowania działalności SEP. Na II Walnym Zgromadzeniu SEP w 1930 r. w Warszawie wręczał on, wraz z wiceprezesem Kazimierzem Straszewskim, dyplom Członka Honorowego SEP ówczesnemu Prezydentowi RP profesorowi Ignacemu Mościckiemu.

Zygmunt Okoniewski opublikował kilka prac analitycznych w tym m.in. „Analizę statystyki produkcji całego krajowego przemysłu elektrotechnicznego za lata 1925-1930”. Był także założycielem i członkiem komitetu redakcyjnego pisma „Światło i Siła” (1930-1932), organu PZPEI.

Okoniewski odznaczał się dużą ambicją i wytrwałością w dążeniu do wytkniętego celu, co przy wielkiej pracowitości, zdolnościach organizacyjnych i doświadczeniu predestynowało go do zajmowania kierowniczych stanowisk w przemyśle. Zdolność przewidywania, dalekowzroczność i przekonanie o konieczności elektryfikacji przemysłu oraz odwaga w podejmowaniu decyzji uczyniła go pionierem przemysłu maszyn elektrycznych w Polsce.

Odnaczony był Złotym Krzyżem Zasługi. W 1911 r. poślubił Michalinę Marię Komorowską. Małżeństwo było bezdzietne. Zmarł 23 marca 1936 r. w Warszawie i pochowany został, zgodnie z ostatnią wolą w Żychlinie, gdzie w życiu zawodowym odnosił największe sukcesy.

Opracował: Zbigniew Białkiewicz

Materiał został pierwotnie opublikowany w „Spektrum” nr 3-4 z 2002 r.
Uzupełnienia i redakcja dla potrzeb publikacji internetowej: Jacek Nowicki, SG SEP, wrzesień
2018 r.

Źródła:

- P. Januszewski: *Ś.P. Inżynier Zygmunt Okoniewski*. Przegląd Elektrotechniczny nr 6/1936
- Polski Słownik Biograficzny t. XXIII, Warszawa 1972
- J. Kubiawski: *Inżynier Zygmunt Okoniewski*, Przegląd Elektrotechniczny – styczeń 1973 r.
- Słownik biograficzny techników polskich, Warszawa - wrzesień 1998 r.